

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 513
van **JORIS VANDENBROUCKE**
datum: 4 maart 2015

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Milieueffectenrapport – Studie Antea

Naar aanleiding van de beslissing van de Vlaamse Regering omtrent het "ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering houdende de voorlopige vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel en aansluitende open ruimtegebieden - cluster C3 Reconversie Vilvoorde-Machelen", raakte bekend dat de Antea Group op vraag van de Vlaamse overheid de mobiliteitseffecten onderzocht van een gewijzigd programma voor deze cluster.

Naar aanleiding van het actualiteitsdebat van woensdag 25 februari 2015 werden ook enkele documenten aan de leden van het Vlaams Parlement overgemaakt, in casu de gunningsbrief van het departement Ruimte, de offerte van de Antea Group en de opdrachtschrijving van het departement Ruimte.

In de voorgaande jaren maakte de Antea Group zowel de plan- als project-MER op, en deed ze ook studies die verband houden met de uitvoering van het Uplace-project. Het ging om de plannen om de interne circulatie in goede banen te leiden (i.e. een verkeerskundige optimalisatie van de parking, ontsluiting en logistiek; een technische finetuning van de parking en een ontwerp van de noodzakelijke infrastructuuringrepen om de afwikkeling op punt te krijgen) (zie website Antea).

Tijdens het actualiteitsdebat van woensdag 25 februari 2015 stelde de minister: "Ik wil de verdachtmakingen en de zweem van partijdigheid, de stelling dat er zaken zouden zijn gebeurd die niet kunnen, toch ten stellige tegenspreken (...) Het bureau Antea is in 2009 aangesteld. Dat is eigenlijk in 2008 opgestart door toenmalige minister van Mechelen, met een openbare gunningsprocedure. Dat is natuurlijk een bureau dat voor heel veel projecten werkt. Het is één van de grote expertenbureaus op het vlak van mobiliteit. Ze hebben inderdaad ook de plan-MER opgemaakt. Nu is het logisch dat, als je als Vlaamse Regering een aantal modellen wilt laten doorrekenen, je daarvoor dan ook een beroep doet op het bureau dat alle modellen heeft, dat die volledige procedure, dat volledige project, dat volledig gebied allemaal in modellen heeft zitten. Dat is wat er is gebeurd, in alle transparantie. Daar is niets fouts aan. Daar is geen enkel probleem mee. Ik zou dus ten stelligste willen tegenspreken dat er hier iets is gebeurd dat niet kan. Dat is doodnormaal."

1. In De Morgen van vrijdag 27 februari 2015 werd gesteld dat "de overheid niet verplicht was om een openbare aanbesteding uit te schrijven voor de nieuwe studie".

- a) Kan de minister deze stelling bevestigen en toelichten waarom de overheid hier niet verplicht was om een openbare aanbesteding uit te schrijven? Op welke regelgeving gaat deze stelling terug?
 - b) Kan de minister bevestigen dat de studie effectief rechtstreeks aan de Antea Group werd gegund, zonder een marktbevraging of aanbestedingsprocedure? Waarom is die keuze gemaakt?
2. In de studie van Antea wordt geschreven: "onderhavige nota dient dan ook steeds samen gelezen te worden met het goedgekeurd plan-MER" (p. 7).
 - a) Maakt de Antea-studie volgens de minister deel uit van de plan-MER?
 - b) Zo neen, wat is het statuut van deze nota?
 - c) Werd op deze nota een kwaliteitscontrole door de dienst MER toegepast? Zo ja, kan de schriftelijke weerslag hiervan worden toegevoegd als bijlage? Zo neen, waarom niet?
3. Kan de minister aangeven of zij, of haar administratie (in casu 'Ruimte Vlaanderen - afdeling Gebieden en Projecten') er op het moment van de gunning van de studie aan de Antea Group van op de hoogte was dat de Antea Group ook opdrachten heeft uitgevoerd voor Uplace, opdrachten betreffende studies die dateren van na de plan-MER en project-MER zoals aangegeven op de website van Antea? Kan de minister meegeven van wanneer de op de website geciteerde studies/opdrachten voor Uplace exact dateren?
4. In de opdrachtingsomschrijving "toetsen aangepast programma VSGB cluster C3", die naar aanleiding van het actualiteitsdebat van 25 februari 2015 aan de parlementsleden werd overgemaakt, lees ik : "het gewijzigde programma is omschreven in de nota die u vindt als bijlage bij deze opdrachtingsomschrijving".

Kan deze nota waarnaar in de opdrachtingsomschrijving van de Vlaamse overheid wordt verwezen als bijlage bij het antwoord op mijn vragen worden gevoegd?
5. In de Algemene voorwaarden m.b.t. het verrichten van de werkzaamheden door Antea Group wordt gesteld: "Antea Group acht zich gebonden aan algemeen geldende regels en normen van eer en goede naam (...) Antea Group zal zich onthouden van handelingen die het vertrouwen in haar kunnen schaden".
 - a) Kan de minister de garantie geven dat de uitgevoerde studie niet werd uitgevoerd door dezelfde mensen die werden ingezet op de bovenvermelde opdrachten die door Uplace aan hetzelfde studiebureau werden gegeven?
 - b) Kan de minister mededelen wie de eindverantwoordelijke is van volgende studies:
 - de plan-MER,
 - de project-MER,
 - de studie rond de interne circulatieplannen voor Uplace,
 - de recente Antea-studie d.d. januari 2015?
6. In het besluit van de Vlaamse Regering houdende de voorlopige vaststelling van het GRUP "Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel en aansluitende open ruimtegebieden - cluster C3 Reconversiegebied Vilvoorde-Machelen" wordt gesteld (p. 23):

“overwegende dat de Vlaamse Regering kennis neemt van de nota van de Anteagroup en zich de erin getrokken conclusies eigen maakt”.

Kan worden toegelicht welke procedure ten grondslag ligt aan dit “eigen maken” van conclusies uit de nota?

7. Wie financierde de Antea-studie en om welk bedrag ging het?

ANTWOORD

op vraag nr. 513 van 4 maart 2015

van **JORIS VANDENBROUCKE**

1. a) De overheid was voor de opdracht "Toetsen aangepast programma VSGB – cluster C3" niet verplicht een "openbare aanbesteding" uit te schrijven. De opdracht werd uitgeschreven en gegund als 'expertopdracht' of 'aanvaarde factuur'. De wetgeving op overheidsopdrachten bepaalt de randvoorwaarden voor een aanvaarde factuur. Daarbij is onder meer bepaald dat voor een aanvaarde factuur een bedrag van 8.500 euro exclusief BTW of 10.285 euro inclusief BTW niet mag worden overschreden en dat een marktbevraging via een open offertevraag of aanbesteding geen verplichting is. In de regel is de werkwijze via aanvaarde factuur bruikbaar voor opdrachten met een inhoudelijk beperkte omvang, een zeer beperkte doorlooptijd en waarvoor een specifieke kennis of expertise vereist is. De opdracht waar hier sprake van is, voldoet aan voornoemde kenmerken.

b) Zoals in 1a) toegelicht, werd voor de opdracht "Toetsen aangepast programma VSGB – cluster C3", in overeenstemming met de wetgeving overheidsopdrachten, op 21 november 2014 een offertevraag gesteld aan Antea Belgium NV. Antea diende een offerte in op 25 november 2014. De opdracht werd aan Antea gegund op 27 november 2014.
2. a) De nota opgesteld door Antea voor de opdracht "Toetsen aangepast programma VSGB – cluster C3" maakt geen deel uit van het plan-MER.

b) Deze nota heeft een informatieve waarde en maakt deel uit van het dossier dat onderworpen wordt aan het openbaar onderzoek. De Vlaamse Regering verwijst naar deze nota in haar beslissing van 13 februari 2015 zodat de nota kan beschouwd worden als een onderdeel van de motivering van haar beslissing.

c) Er werd een advies aan de dienst MER gevraagd, maar aangezien het hier een formele procedure betreft, werd geen advies bekomen.
3. Mijn administratie geeft aan dat zij op de hoogte was dat Antea Belgium NV een project-MER heeft opgemaakt voor het Uplace project in Machelen. Ruimte Vlaanderen heeft niet in detail nagegaan welke opdrachten Antea uitvoert of heeft uitgevoerd voor Uplace vermits op basis van de kennis van het project-MER voldoende duidelijk was dat Antea opdrachten uitvoert of heeft uitgevoerd zowel voor de Vlaamse overheid als voor Uplace en vermits de bestaande regelgeving en erkenningsprocedures de onafhankelijkheid van de deskundigen garandeert. In het antwoord op uw deelvraag 5 wordt verder ingegaan op de onafhankelijksgaranties.

Ik geef u hieronder het overzicht, dat Antea mij heeft bezorgd, van alle op de website van Antea geciteerde studies/opdrachten die door Antea Group werden uitgevoerd in opdracht van Uplace. Het betreft:

- project-MER "Brownfieldproject Uplace Machelen": eindrapport definitief MER, december 2010 / goedkeuring Dienst MER, januari 2011: eindverantwoordelijke / MER-coördinator Jan Parys, erkend MER-deskundige in de discipline 'Mens, deeldomeinen mobiliteit en ruimtelijke aspecten' (bijgestaan door een volwaardig team erkende MER-deskundigen)

- mobiliteitsstudie (MOBER): eindrapport januari 2010 opgemaakt door de onderaannemer het adviesbureau MINT nv, eindverantwoordelijke Conrad De Poortere, mobiliteitsdeskundige
- ruimtelijk veiligheidsrapport: eindrapport september 2010, eindverantwoordelijke Peter Meyers, erkend VR-deskundige
- plannen voor de interne circulatie: verkeerskundige optimalisatie van parking, ontsluiting en logistiek aan de hand van microsimulaties, eindrapport modelanalyse interne circulatie, april 2011, eindverantwoordelijke Eddy Lodewyckx, deskundige infrastructuur

Ik geeft u bovendien ook het overzicht, dat Antea mij heeft bezorgd, van opdrachten en studies die door Antea Group in opdracht van Uplace zijn uitgevoerd, maar niet op haar website zijn vermeld:

- stedenbouwkundige inrichtingsstudie ontwerp GRUP VSGB- deelplan 8 zone GA C3.2, Brownfieldproject Uplace Machelen, eindrapport mei 2011, eindverantwoordelijke Marten Dugernier, erkend ruimtelijk planner
- ontwerp van herinrichting openbaar domein, lokale wegenis en riolering rond Uplace Machelen, (Rittwegerlaan, Beaulieustraat, Nieuwburgstraat), eindrapport april 2011, eindverantwoordelijke Eddy Lodewyckx
- milieuvergunningsaanvraag: eindrapport maart 2011, eindverantwoordelijke An De Maeyer, milieucoördinator
- archeologische toets en archeologisch booronderzoek: eindrapport maart/mei 2011, eindverantwoordelijke Caroline Ryssaert, archeologe

Het project-MER "Brownfieldproject Uplace Machelen" werd op 31 januari 2011 goedgekeurd. Enkel de opdracht vermeld onder punt 4 is een op de website bekendgemaakte opdracht die van na het project-MER "Brownfieldproject Uplace Machelen" dateert. Deze werd door de heer Eddy Lodewyckx, verantwoordelijk binnen de 'business unit' infrastructuur van Antea Group, opgemaakt.

4. De opdrachtsomschrijving met bijlage, de offerte van Antea Belgium NV en de gunningsbrief van Ruimte Vlaanderen vindt u als bijlage bij mijn antwoord.
5. Er is in de uitvoering van de vermelde opdrachten voldaan aan de onafhankelijkheidsverplichting.
 - a. Uit het door Antea aangereikte overzicht opgenomen in deelantwoord 3 blijkt voldoende dat de opdracht "Toetsen aangepast programma VSGB – cluster C3" niet werd uitgevoerd door dezelfde mensen ingezet op de opdrachten van Uplace. Specifiek voor studies die dateren van na het plan-MER en het project-MER (Het project-MER "Brownfieldproject Uplace Machelen" werd op 31 januari 2011 goedgekeurd) is nog te melden dat één van de bovenvermelde opdrachten dateert van na het project-MER. Het gaat om de opdracht voor het optimaliseren van de interne circulatie van het Uplace project. Deze opdracht werd door de heer Eddy Lodewyckx, verantwoordelijk binnen de 'business unit' infrastructuur van Antea Group, opgemaakt. Net om de erkende deskundigen van Antea Group in alle onafhankelijkheid te kunnen laten werken, voorziet de interne structuur van Antea Group in van elkaar onderscheiden business units. Die werken autonoom. Die werkwijze is niet ongebruikelijk in grote studiebureaus. Voor de studie 'Toetsing aangepast programma VSGB – cluster C3' werd een beroep gedaan op specifieke kennis en ervaring aanwezig bij de erkende MER-deskundigen (thans werkzaam bij Antea Group) die voor het plan-MER VSGB reeds de effecten beoordeelden. De regels inzake onafhankelijkheid beletten niet dat de erkende MER-deskundige nogmaals werd gecontacteerd in 2014-2015 (d.w.z. na de goedkeuring van het plan-MER VSGB en het project-MER "Brownfieldproject Uplace Machelen").

De bovenstaande feitelijke gegevens tonen aan dat in de praktijk is voldaan aan de vereiste onafhankelijkheid. Voor alle duidelijkheid schets ik ook het reglementair kader dat voor de onafhankelijkheid van deskundigen geldt en de toepassing daarvan in de praktijk relevant voor de vraagstelling.

Vooreerst is er het plan-MER-niveau. Daar geldt een onafhankelijkheidsregel voor de MER-coördinator, dat is de persoon (tevens erkend MER deskundige) met eindverantwoordelijkheid voor het plan-MER. Deze regel is in titel 4 artikel 4.2.9 van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid of kortweg DABM voorzien. De plan-MER-coördinator mag geen belang hebben bij het voorgenomen plan of programma of de alternatieven, noch betrokken worden bij de latere uitvoering van het plan of programma. Hij voert zijn opdracht volledig onafhankelijk uit en geeft in voorkomend geval leiding aan een team van medewerkers dat geheel of gedeeltelijk door de initiatiefnemer ter beschikking wordt gesteld. Het is vaste praktijk binnen de dienst Mer om de bepaling "betrokken worden bij de latere uitvoering van het plan" niet dermate breed te interpreteren dat daaronder ook de medewerking aan een project-MER (bijvoorbeeld ter voorbereiding van een project dat binnen dat plan is gelegen) zou vallen. Een project-MER is immers slechts louter voorbereidend studiewerk en is dus niet als "latere uitvoering" te beschouwen.

Uit het bovenstaande wordt volkomen duidelijk dat de onafhankelijkheid op het niveau van de erkende deskundigen moet worden beoordeeld, niet op het niveau van de onderneming waarbij zij werkzaam zijn.

Op plan-MER-niveau voor het VSGB, cluster C3, geldt aldus enkel een onafhankelijkheidsplicht in hoofde van plan-MER-coördinator en eindverantwoordelijke voor het plan-MER VSGB, de heer Paul Arts. Hij trad nadien enkel nog op in het kader van het project-MER "Brownfieldproject Uplace Machelen", maar, zoals gezegd, wordt de medewerking aan een project-MER (louter voorbereidend studiewerk) niet als de latere uitvoering van het plan beschouwd. Daar is aldus geen sprake van een schending van de onafhankelijkheidsplicht van artikel 4.2.9 van het DABM. In andere opdrachten voor Uplace door erkende deskundigen die werkzaam zijn bij Antea, heeft de heer Arts geen rol gespeeld. Zijn onafhankelijkheid werd aldus op geen enkel moment aangetast.

Antea geeft aan dat de MER-deskundigen werkzaam binnen Antea verplicht worden de regels inzake onafhankelijkheid, zowel op plan- als op project-MER-niveau te respecteren en dat Antea op eigen initiatief ook een strikt onderscheid hanteert tussen interne business units dat belangenconflicten vermijdt.

Wat betreft de heer Jan Parys, is er geen sprake van enige schending van de onafhankelijkheidsplicht. Jan Parys is vermeld als eindverantwoordelijke bij het rapport "Toetsing aangepast programma VSGB – Cluster C3". Hij trad destijds ook op als MER-deskundige tijdens het plan-MER VSGB en werd gevraagd om de aanpassing van het plan te toetsen op basis van de methodologie en gegevens die in het plan-MER werden gehanteerd. Zoals gezegd, geldt op plan-MER-niveau enkel een onafhankelijkheidsplicht in hoofde van MER-coördinatoren. Jan Parys trad niet op als plan-MER-coördinator. Daar geldt voor de heer Parys dus geen onafhankelijkheidsplicht. Hij was wel eindverantwoordelijke voor het project-MER "Brownfieldproject Uplace". Het studiewerk dat hij verrichtte voor het rapport "Toetsing aangepast programma GSVB – Cluster C3" kan evenwel niet als de latere uitvoering van het project Uplace worden beschouwd, waardoor ook op projectniveau geen schending van onafhankelijkheid voorligt.

- b. Ik geef u hieronder het gevraagde overzicht van de eindverantwoordelijke van het plan-MER, het project-MER, de studie over circulatieplannen van Uplace en de recente toets van het aangepast programma voor cluster C3 van het VSGB:
- het plan-MER voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Vlaams strategisch gebied rond Brussel en aansluitende open ruimtegebieden', eindrapport april 2010: eindverantwoordelijke / MER-coördinator Paul Arts, erkend MER-deskundige in de discipline 'Mens, deeldomein ruimtelijke aspecten'
 - het project-MER: 'Brownfieldproject Uplace Machelen': eindrapport definitief MER, december 2010 / goedkeuring Dienst MER, januari 2011: eindverantwoordelijke/ MER-coördinator Jan Parys, erkend MER-deskundige in de discipline 'Mens, deeldomeinen mobiliteit en ruimtelijke aspecten'
 - de studie rond de interne circulatieplannen voor Uplace: verkeerskundige optimalisatie van parking, ontsluiting en logistiek aan de hand van microsimulaties, eindrapport modelanalyse interne circulatie, april 2011, eindverantwoordelijke Eddy Lodewyckx, deskundige infrastructuur
 - 'Toetsing aangepast programma VSGB cluster C3': rapport januari 2015: eindverantwoordelijke Jan Parys, erkend MER-deskundige in de discipline 'Mens, deeldomeinen mobiliteit en ruimtelijke aspecten'
6. Artikel 2.2.6 en 2.2.7 van de VCRO bepalen dat de Vlaamse Regering de nodige maatregelen neemt voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en dat de Vlaamse Regering de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voorlopig vaststelt. Daarnaast bepaalt Artikel. 2.2.2. §1.6°, dat een ruimtelijk uitvoeringsplan een overzicht bevat van de conclusies van het planmilieueffectenrapport. De bepaling "overwegende dat de Vlaamse Regering kennis neemt van de nota van de Antea Group en zich de erin getrokken conclusies eigen maakt" is een toepassing van de samenlezing van de genoemde bepalingen van de VCRO.
7. De opdracht werd uitgeschreven en betaald door Ruimte Vlaanderen. De kostprijs bedroeg 7840,80 euro, inclusief BTW.

BIJLAGEN

1. Opdrachtomschrijving mobiliteit
2. Opdrachtomschrijving mobiliteit (2)
3. Antea Group nv offerte
4. Antea Group nv gunningsbrief